

ORZECZNICTWO

Warunkiem ochrony jest nowość oraz indywidualny charakter

Ocena indywidualnego charakteru wzoru musi być dokonana w odniesieniu do specyfiki danego produktu. Swoboda twórcza wynika ze stopnia nasycenia wzornictwa w danej dziedzinie.

AGNIESZKA SOBIESKA
rzeczniczka patentowa,
AOMB Polska

Sąd UE po raz kolejny zajął się istotnym aspektem, jakim jest indywidualny charakter wzoru przemysłowego. Przedmiotem rozstrzygnięcia sądu była ocena decyzji Urzędu Unii Europejskiej ds. Własności Intelektualnej (EUIPO) uznawającej prawo do spornego wzoru wspólnotowego, konkretnie w odniesieniu do produktów z klasy 25 klasyfikacji lokareńskiej – materiałów budowlanych. Wydane orzeczenie potwierdza, że ocena indywidualnego charakteru wzoru musi być dokonana w odniesieniu do specyfiki danego produktu.

Nie ulega wątpliwości, że wzornictwo przemysłowe to dziedzina posiadająca niejednorodną naturę – znajduje się na styku sztuki, przemysłu i handlu. Obejmuje wzory o wymyślnym designie o charakterze zdobniczym, ale też takie, których aspekt wizualny oraz jego oryginalność nie są z punktu widzenia przeciętnego odbiorcy istotne na równi z ich funkcjonalnością. Nierzadko nie zdajemy sobie sprawy, jak wiele z otaczających nas rzeczy potencjalnie podlega ochronie prawnej, stanowiąc przedmiot prawa z rejestracji.

W kontekście własności intelektualnej „wzór” produktu to zazwyczaj jego kształt lub zastosowana w nim ornamentyka. Wzór chroni zatem wizualny aspekt produktu, nie koncentrując uwagi na sposobie jego działania. Ochrona wyglądu (postaci) produktu uwarunkowana jest jego charakterystyką. Łatwo sobie zatem wyobrazić, że

pośród wzorów trójwymiarowych chroniony będzie m.in. unikalny kształt krzesła lub jego elementów, kształt i wygląd telefonu, butelki, reflektorów samochodu czy dzbanka elektrycznego lub zabawki. W zakresie wzorów dwuwymiarowych z ochrony prawnej mogą z kolei korzystać materiały i wzory znajdujące się na produkcie, np. tapety. Należy przy tym zaznaczyć, że definicja legalna zarówno w prawie polskim i unijnym podąża za szeroką definicją wzoru i zmierza do pełnej harmonizacji w tym względzie.

Różnorodność dziedziny, jaką są wzory przemysłowe, ukazują również statystyki zgłoszeń wspólnotowych wzorów przemysłowych dokonywanych za pośrednictwem EUIPO. Utrzymuje się zróżnicowany trend pod kątem kategorii produktów mających stanowić przedmiot ochrony. W ostatnich latach w pierwszej dziesiątce zgłoszeń znajdują się zarówno produkty zaklasyfikowane jako meble oraz odzież, jak i artykuły gospodarstwa domowego i urządzenia sanitarne.

Powyższe znajduje naturalne przełożenie na zakres postępowania przed sądem UE rozstrzygających spory o naruszenie praw z rejestracji produktów, które w powszechnym odbiorze nie przywołują na myśl aspektów sztuki wzorniczej. Odnosi się to m.in. do wspomnianego na wstępie orzeczenia w sprawie Eternit, w którym dokonano oceny naruszenia skarżącej, podnosząc przy tym szereg istotnych kwestii z zakresu ochrony wzorów przemysłowych. Przedmiotem sporu były wzory przemysłowe z zakresu materiałów budowlanych i konstrukcyjnych – zarejestrowany wzór przedstawiał płytę budowlaną, wzór wcześniejszy przedstawiał panel dźwiękochłonny, produkty o podobnym wyglądzie i zastosowaniu. Sąd, oddalając skargę, potwierdzając wcześniejszą decyzję EUIPO zapewniającą

ochronę wzoru przemysłowego. Oprócz samego rozstrzygnięcia sąd pochylił się nad kwestią indywidualnego charakteru wzoru przemysłowego oraz pojęciem poinformowanego (zorientowanego) użytkownika.

Określenie, czy wzór ma indywidualny charakter, warunkowane jest oceną, czy całościowe wrażenie wywierane na poinformowanym użytkowniku oraz sposób postrzegania danego wzoru różni się wyraźnie od wrażenia związanego z ogółem istniejących wcześniej wzorów. W świetle powyższego, niewłaściwe było stanowisko skarżącej, że dana branża produktów, do których odnosi się zaskarżone prawo z rejestracji, powinna zostać określona w sposób bardziej zawężony (jako branża samych płyt elewacyjnych do budynków). Proponowane zawężenie pozostaje bez wpływu na określenie modelu poinformowanego użytkownika.

Co przy tym istotne, niezależnie od określenia branży i odpowiedniego zaklasyfikowania produktu, indywidualny charakter wzoru może zostać zniweczony przez wcześniejszy wzór przeznaczony do stosowania w produktach należących do branży całkowicie odmiennej od branży, do której należą produkty, których dotyczy sporny wzór. Wynika to z potwierdzonego w orzecznictwie faktu, iż zaklasyfikowanie wzoru zgodnie z obowiązującą klasyfikacją lokareńską ma charakter administracyjny. Nie ogranicza bowiem zakresu ochrony wzoru do określonego produktu, jest natomiast brane pod uwagę przy ocenie nowości, indywidualnego charakteru i funkcjonalności w sporach o unieważnienie i o naruszenie.

Ocena indywidualnego charakteru wzoru, który narusza prawa osobiste i majątkowe osób trzecich, polega na przeprowadzeniu ceteroetatego badania. Badanie to

Zaklasyfikowanie wzoru zgodnie z obowiązującą klasyfikacją lokareńską ma charakter administracyjny

polega na określeniu, po pierwsze, branży produktów, w których wzór ma zostać zawarty lub zastosowany, które to określenie, pomimo że nie jest poparte ustawowym wymogiem, stanowi niezbędny warunek zdefiniowania zorientowanego użytkownika oraz zakresu swobody twórczej.

Po drugie, aby dokonać oceny indywidualnego charakteru wzoru przemysłowego należy zdefiniować poinformowanego użytkownika wspomnianych produktów według ich przeznaczenia, stopnia, w jakim posiada on znajomość stanu sztuki wzorniczej i poziomu uwagi poświęconej podobieństwu i różnicom przy dokonywaniu porównywania wzorów. Poinformowany użytkownik jest osobą szczególnie uważną i dysponuje pewną wiedzą na temat stanu sztuki wzorniczej.

Kolejnym, trzecim etapem badania oceny indywidualnego charakteru wzoru przemysłowego jest określenie stopnia swobody twórcy przy opracowywaniu wzoru. Przyjmuje się, że wysoki stopień swobody twórcy wzoru wzmacnia tezę, że porównywane wzory, nie różniąc się znacząco od siebie, wywierają na poinformowanego użytkownika takie samo całościowe wrażenie. Swoboda twórcza wynika ze stopnia nasycenia wzornictwa w danej dziedzinie. W wyroku Sądu UE w sprawie Eternit jasno określono, że powyższe przesłanki powinny odnosić się również do produktów, w których sporny wzór ma być zawarty lub zastosowany. Jednak uwzględnienie przy porównywaniu całościowego wrażenia, tytułem przykładu,

rzeczywiście rozprawdanych produktów może być istotne jedynie w zakresie, w jakim produkty odpowiadają wzorom w ich zarejestrowanej postaci.

Ostatni, czwarty etap badania wymaga uwzględnienia całościowego wrażenia wywieranego na poinformowanego użytkownika przez zakwestionowany wzór i przez każdy, rozpatrywany odrębnie, wcześniejszy wzór, który został udostępniony publicznie. Zanim dokonana zostanie ocena porównawcza wzorów, należy wziąć pod uwagę powyższe czynniki, wychodząc zawsze od określenia branży produktów. Determinuje ona bowiem kwestię oceny indywidualnego charakteru wzoru przemysłowego.

Warunkiem ochrony wzoru przemysłowego jest nowość oraz indywidualny charakter. Należy o tym pamiętać przy podejmowaniu działań dążących do uzyskania ochrony, mając na względzie także to, co może stanowić przedmiot rejestracji i w jaki sposób można ubiegać się o ochronę.

Na obecnym konkurencyjnym rynku należy szczególnie dbać o ochronę praw wcześniejszych, gdyż każda próba rejestracji wzoru o tym samym lub podobnym kształcie lub wyglądzie może prowadzić do pogorszenia sytuacji uprawnionego przedsiębiorcy. Każdy może wyprodukować inną płytę betonową bez naruszenia prawa do zarejestrowanego wzoru, ale jeśli wyprodukuje płytę o takim samym wyglądzie, jak już istniejąca na rynku, dokona naruszenia praw wcześniejszych. /©©